

Γλώσσα Δ΄ Δημοτικού
Πετώντας με τις λέξεις
Τετράδιο Εργασιών
ΠΡΩΤΟ ΤΕΥΧΟΣ
Τόμος 1ος

**Γ' Κ.Π.Σ. / ΕΠΕΑΕΚ II / Ενέργεια 2.2.1 /
Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.α:**

**«Αναμόρφωση των προγραμμάτων
σπουδών και συγγραφή νέων
εκπαιδευτικών πακέτων»**

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Δημήτριος Γ. Βλάχος

Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ

Πρόεδρος του Παιδαγωγ. Ινστιτούτου

Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή νέων

βιβλίων και παραγωγή

υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού

με βάση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το

Δημοτικό και το Νηπιαγωγείο»

Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου

Γεώργιος Τύπας

Σύμβουλος του Παιδαγ. Ινστιτούτου

Αναπληρωτής Επιστημ. Υπεύθ. Έργου

Γεώργιος Οικονόμου

Σύμβουλος του Παιδαγ. Ινστιτούτου

Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από

το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και

25% από εθνικούς πόρους.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Κλεοπάτρα Διακογιώργη,
Λέκτορας του Πανεπιστ. Αθηνών
Θεόδωρος Μπαρής, *Εκπαιδευτικός*
Χαράλαμπος Στεργιόπουλος,
Εκπαιδευτικός
Ερμιόνη Τσιλιγκιριάν,
Εκπαιδευτικός

ΚΡΙΤΕΣ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ

Γεωργία Κατσημαλή,
Αναπλ. Καθηγ. του Πανεπιστημίου
Κρήτης
Όλγα Μούσιου - Μυλωνά,
Σχολική Σύμβουλος
Ιωάννης Ντελής - Σμυρίλιος,
Εκπαιδευτικός

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

Καλλιόπη Σηφακάκη,
Ζωγράφος - Σκιτσογράφος

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Χριστίνα – Χρυσούλα Δελή

Φιλολόγος

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

**Πέτρος Μπερερής, Σύμβουλος του
Παιδαγωγικού Ινστιτούτου**

**Χρήστος Παπαρίζος, Σύμβουλος
του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου**

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ

**Ειρήνη Χολέβα – Φιλιπποπούλου,
Σχολική Σύμβουλος**

ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

ACCESS Γραφικές Τέχνες Α.Ε.

**ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΓΙΑ
ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΕ ΜΕΙΩΜΕΝΗ ΟΡΑΣΗ**

Ομάδα Εργασίας

Αποφ. 16158/6-11-06 και

75142/Γ6/11-7-07 ΥΠΕΠΘ

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ,
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**

**Κλεοπάτρα Διακογιώργη
Θεόδωρος Μπαρής
Χαράλαμπος Στεργιόπουλος
Ερμιόνη Τσιλιγκιριάν**

**ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ:
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ**

**Γλώσσα Δ' Δημοτικού
Πετώντας με τις λέξεις**

Τετράδιο Εργασιών

ΠΡΩΤΟ ΤΕΥΧΟΣ

Τόμος 1ος

Ένα ακόμα σκαλί...

Ποιος είναι ποιος;

Ας ξεκινήσουμε τη νέα σχολική χρονιά με ένα παιχνίδι. Ένα παιχνίδι που θα σας κάνει να γνωρίσετε τους καινούριους συμμαθητές σας. Ένα παιχνίδι που θα σας κάνει, όσους γνωρίζετε ήδη, να τους γνωρίσετε καλύτερα. Στο παιχνίδι αυτό θα παίξει όλη η τάξη, μαζί και ο δάσκαλος σας.

Πάρτε, ο καθένας από εσάς, ένα φύλλο χαρτιού και προσπαθήστε να γράψετε όσα περισσότερα μπορείτε για τον εαυτό σας (για την εξωτερική σας εμφάνιση, για το χαρακτήρα σας, για το αγαπημένο σας παιχνίδι, για την αγαπημένη σας

δραστηριότητα, για τον αγαπημένο σας ήρωα, για την αγαπημένη σας ομάδα, κ.ά.). Το μόνο που... δε θα γράψετε είναι τ' όνομά σας.

Ύστερα, τυλίξτε το φύλλο σας καλά και βάλτε το σ' ένα κουτί που έχει ετοιμάσει ο δάσκαλός σας. Ο δάσκαλος θα ανακατέψει τα φύλλα και ένας ένας θα σηκώνεστε, θα διαλέγετε ένα στην τύχη και θα το διαβάζετε δυνατά για να το ακούσει όλη η τάξη. Και τώρα όλοι σας προσπαθήστε να μαντέψετε. Ποιος είναι αυτός που κρύβεται σ' αυτά που διαβάσατε;

Προσέξτε όμως! Μη βιαστείτε να απαντήσετε. Μπορεί να είναι και ο δάσκαλός σας.

Ο Σεπτέμβρης

1 Βάλτε σε αλφαβητική σειρά τις παρακάτω λέξεις του ποιήματος:

αγόρι, χνάρια, φύλλα, συμμαθητές,
βιβλία, αφρό, πανωφόρι, σχολείο,
φίλος, σύννεφα, βροχή, παιδάκια.

.....
.....
.....
.....

2 Ιανουάριος ή Γενάρης...,
Σεπτέμβριος ή Σεπτέμβρης...

Συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα και με τα δύο ονόματα των μηνών και ανακαλύψτε ποιος μήνας έχει μόνο ένα όνομα.

Ιανουάριος ή Γενάρης		
		Σεπτέμβριος ή Σεπτέμβρης

3 Η σειρά σας τώρα να γίνετε «ποιητές» και να γράψετε, στο τετράδιο σας, ένα μικρό ποίημα για τον Αύγουστο, τον αγαπημένο μήνα των καλοκαιρινών σας διακοπών. Τα ζευγάρια των λέξεων θα σας βοηθήσουν να γράψετε με ομοιοκαταληξία!

Φτιάξτε, αν θέλετε, και ένα δικό σας ζευγάρι λέξεων.

- ▶ **Διαλέξτε έναν τίτλο για το ποίημά σας.**
- ▶ **Βρείτε μια πρωτότυπη, διασκεδαστική ιδέα.**
- ▶ **Κάθε στροφή να έχει δύο στίχους**
π.χ. Είν' στο χάρτη απάνω η
Ελλάδα
θάλασσα, ουρανός, λιακάδα.
(Ρένα Καρθαίου)
- ▶ **Χρησιμοποιήστε, όπου μπορείτε, εικόνες και ήχους.**
- ▶ **Διαβάστε το πολλές φορές και προσέξτε να ακούγεται ευχάριστα.**

Καλή επιτυχία!

γλάρος
φάρος

χίλια
κοχύλια

καλοκαίρι
αστέρι

αμμουδιά
παιδιά

.....
.....

Αναμνήσεις του καλοκαιριού

1 Πώς βρίσκετε την ιδέα να φτιάξετε ένα άλμπουμ με τις καλοκαιρινές σας αναμνήσεις;

Γράψτε μια δική σας αξέχαστη ανάμνηση στις παρακάτω κίτρινες σελίδες προσέχοντας τις οδηγίες που σας δίνει η Ραλλού.

Για να διηγηθείτε ένα γεγονός που ζήσατε, προσπαθήστε να το διηγηθείτε με όλες τις λεπτομέρειες.

Δεν είστε ένας απλός θεατής, αλλά ο πρωταγωνιστής της ιστορίας σας.

1. Πότε και πού συνέβησαν αυτά που διηγούμαι;

2. Ποια πρόσωπα εμφανίζονται στην ιστορία μου;

3. Τι έγινε στην αρχή;

4. Πώς έγινε; Γιατί έγινε;

5. Τι έγινε μετά; Τι έγινε στο τέλος;

6. Ποιες ήταν οι σκέψεις και ποια τα συναισθήματά σας

Όταν διηγούμαστε κάτι, χρησιμοποιούμε συνήθως ρήματα σε χρόνο παρατατικό και αόριστο. Χρησιμοποιούμε επίσης λέξεις, εκφράσεις και προτάσεις που φανερώνουν χρόνο (π.χ. μια μέρα, μετά, ύστερα, νωρίτερα, το πρωί, όταν πήγαμε..., την Κυριακή, μόλις φτάσαμε...).

► Να κάνετε τώρα τις διορθώσεις στο περιθώριο, όπως έκανε ο Φώτης.

<p><u>Φέτος</u> ο παππούς μου έμαθε να ψαρεύω με καλάμι. Τελικά, το φάρμα δεν είναι και τόσο εύκολο όσο ~~νομίζεται~~. Πρέπει να φορέσεις το ψάθινο καπέλο σου, να βάλεις και δολώματα + και να περιμένεις με τις ώρες. Γιατί το φάρμα θέλει υπομονή. Και μπορεί να μην πιάσεις και κανένα ψάρι. Όταν όμως αρχίζεις να γεμίζεις το</p>	<p>Π αλλαγή παραγράφου</p>
	<p>Ο εσείς νομίζετε</p>
	<p>Σ κόμμα</p>
	<p>+ στην πετονιά</p>

<p>καλάθι σου με ψάρια η χαρά σου είναι απερίγραπτη. <u>Έμαθα</u> να ξεχωρίζω τα ψάρια από <u>το</u> τρόπο που ~~τσιμπήσαν~~ πριν καν τα τραβήξουμε έξω.</p>	
	Π αλλαγή παραγράφου
	Ο τον τρόπο
	Γ τσιμπούσαν

Γ Προσέχω τη γραμματική.

Σ Προσέχω τα σημεία στίξης.

Ο Προσέχω την ορθογραφία.

+ Συμπληρώνω κάτι που λείπει.

Π Αλλάζω παράγραφο.

► Ξαναδιαβάστε το γραπτό σας και προσπαθήστε, με τη βοήθεια του παρακάτω πίνακα, να το βελτιώσετε.

Αξιολογώ το γραπτό μου

1. Ακολούθησα τις οδηγίες της Ραλλούς;
2. Τι μου άρεσε περισσότερο από όσα έγραψα και τι νομίζω ότι θα μπορούσα να γράψω καλύτερα;
3. Πιστεύω ότι όσα έγραψα και ο τρόπος που τα έγραψα θα κάνουν τους άλλους να θέλουν να τα διαβάσουν;
4. Χώρισα το γραπτό μου σε παραγράφους;
5. Χρησιμοποίησα τα κατάλληλα σημεία στίξης;
6. Μήπως χρησιμοποίησα πολλές φορές τις ίδιες λέξεις;

7. Σημείωσα τις λέξεις για τις οποίες δεν είμαι σίγουρος/-η πώς γράφονται;
8. Συμβουλευτήκα το λεξικό μου για την ορθογραφία των λέξεων;

► Τώρα ξαναγράψτε το με προσοχή σ' ένα φύλλο χαρτιού. Διαλέξτε μια φωτογραφία από τις διακοπές σας και η σελίδα σας στο άλμπουμ είναι έτοιμη.

2 Ο Φώτης έδειξε στους συμμαθητές του τις φωτογραφίες των φίλων που έκανε στις καλοκαιρινές του διακοπές.

Σοφία

Πέτρος

Τζον

Μυρτώ

☀ Παρατηρήστε τις εικόνες και γράψτε ποιος φίλος του Φώτη έχει:

- ▶ καστανά μάτια και καστανά μαλλιά**
- ▶ ξανθά μαλλιά και καστανά μάτια**
- ▶ καστανά μάτια και σγουρά κόκκινα μαλλιά**
- ▶ ξανθά μαλλιά και μπλε μάτια**

Ο Πέτρος έχει .....

.....
.....
.....

☀ Βρείτε τώρα και να γράψτε ποια παιδιά έχουν

- ▶ καστανά μάτια**

.....

- ▶ ξανθά μαλλιά**

.....

Ένα ακόμα σκαλί

Η ακροστιχίδα της Τετάρτης τάξης

1 Συμπληρώστε την ακροστιχίδα με φράσεις που έχουν σχέση με την καινούρια σας τάξη.

Τώρα που πηγαίνω στην Τετάρτη τάξη, νιώθω πολύ χαρούμενος!

Ε .....

Τ .....

Α .....

Ρ .....

T .....

H .....

T .....

A .....

≡ .....

H .....

2

Το καινούριο σχολείο

Τα πολύ μικρά παιδιά, του νηπιαγωγείου, ήτανε γύρω απ' τις κούνιες, τις τσουλήθρες, το μύλο που γυρνούσε φορτωμένος. Η φωνή τους αντηχούσε χαρούμενα. Είχανε νοσταλγήσει τα παιχνίδια του σχολειού και τα ξανάβρισκαν με μια λαχτάρα, που ρόδιζε τα μάγουλά τους. Στη μέση της αυλής ορθωνόταν ένα μεγάλο πεύκο. Στη σκιά του, πολλοί μαθητές, άλλοι όρθιοι, άλλοι καθισμένοι στους δυο ξύλινους πάγκους, συζητούσαν ζωηρά. Πρώτη μέρα του Οκτώβρη κι έκανε ζέστη πολλή, λες και δεν έκανε καρδιά στο καλοκαίρι να φύγει, ν' αρχίσει το φθινόπωρο.

*Ζωρζ Σαρή, Το ψέμα, εκδ. Πατάκη,
Αθήνα, 2000*

Υπογραμμίστε στο παραπάνω κείμενο 4 ουσιαστικά με μολύβι, 4 ρήματα με κόκκινο στίλο, 4 επίθετα με πράσινο στίλο και 4 άρθρα με μπλε στίλο και γράψτε τα παρακάτω.

Ουσιαστικά: .....

.....

.....

Ρήματα: .....

.....

.....

Επίθετα: .....

.....

.....

Άρθρα: .....

.....

3 «Ο επιστάτης είπε στα μικρότερα παιδιά να κάνουν υπομονή». Συχνά χρησιμοποιούμε εκφράσεις με το ρήμα «κάνω», όπως την έκφραση «κάνω υπομονή».

► Χρησιμοποιώντας εκφράσεις με το ρήμα «κάνω», βρείτε τι σκέφτεται η Ραλλού.

► Διαβάστε τις παρακάτω φράσεις με το ρήμα κάνω και συζητήστε για τη σημασία τους.

Ξαναγράψτε τις προτάσεις αντικαθιστώντας τις φράσεις με τα πλάγια γράμματα με τα κατάλληλα ρήματα.

✽ Στο διάλειμμα τα παιδιά έκαναν σχέδια για την ημερήσια εκδρομή τους.

.....
.....
☀ Πολύ συχνά κάνω όνειρα για τις καλοκαιρινές μας διακοπές.
.....
.....

☀ Ο Σπίθας, το σκυλάκι μου, κάνει χαρές όταν με βλέπει να γυρίζω από το σχολείο.
.....
.....

☀ Ο τροχονόμος έκανε έλεγχο στο σχολικό λεωφορείο.
.....
.....

☀ Το Σάββατο, πριν ανοίξουν τα σχολεία, πήγαμε στην αγορά για να κάνουμε ψώνια.
.....
.....

Ξημερώνει μια νέα μέρα. Ώρα για σχολείο...

1 Συμπληρώστε τα ρήματα και στους τρεις χρόνους, στο ίδιο πρόσωπο και στον ίδιο αριθμό.

Ενεστώ- τας	Παρατα- τικός	Εξακολου- θητικός Μέλλοντας
διαβάζει		
	τρέχαμε	
		θα λύνετε
	συμπλή- ρωνες	
ανοίγουν		
		θα ζωγραφίζω

2

Νέο σχολικό έτος!

Μεθαύριο ανοίγουν τα σχολεία και τα παιδικά δωμάτια έχουν μετατραπεί σε χαρτοπωλεία. Δέκα τετράδια. Άλλα με μονές ρίγες, άλλα με διπλές, άλλα με τετραγωνάκια, άλλα μουσικής. Φάκελοι πλαστικοί διαφανείς. Φάκελοι χάρτινοι αδιαφανείς. Ντοσιέ με λάστιχα. Ντοσιέ χωρίς λάστιχα. Κόλλες λευκές. Κόλλες πολύχρωμες. Στιλό τεσσάρων χρωμάτων. Σετ με όργανα Γεωμετρίας. Ξυλομπογιές. Κηρομπογιές. Μαρκαδόροι. Τα βλέπω και θαυμάζω. Τα βλέπω και θυμάμαι...

Του Σπύρου Ορνεράκη

**Απλά που ήταν τα πράγματα τότε!
Πέντε πράγματα μας αγόραζαν:
τετράδια, ένα πρόχειρο, μια
κασετίνα, άντε και μια καινούρια
σάκα αν η προηγούμενη είχε
χαλάσει...**

***Έλενα Ακρίτα, εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ,
09/09/2000 (διασκευή)***

- ▶ **Για ποιο λόγο έγραψε αυτό το άρθρο η δημοσιογράφος; Σχολιάστε το σκίτσο που συνοδεύει το άρθρο.**
- ▶ **Ρίξτε μια ματιά κι εσείς στην τσάντα σας και συζητήστε στην τάξη πόσα από τα πράγματα που έχετε φέρει μαζί σας χρησιμοποιήσατε σήμερα.**

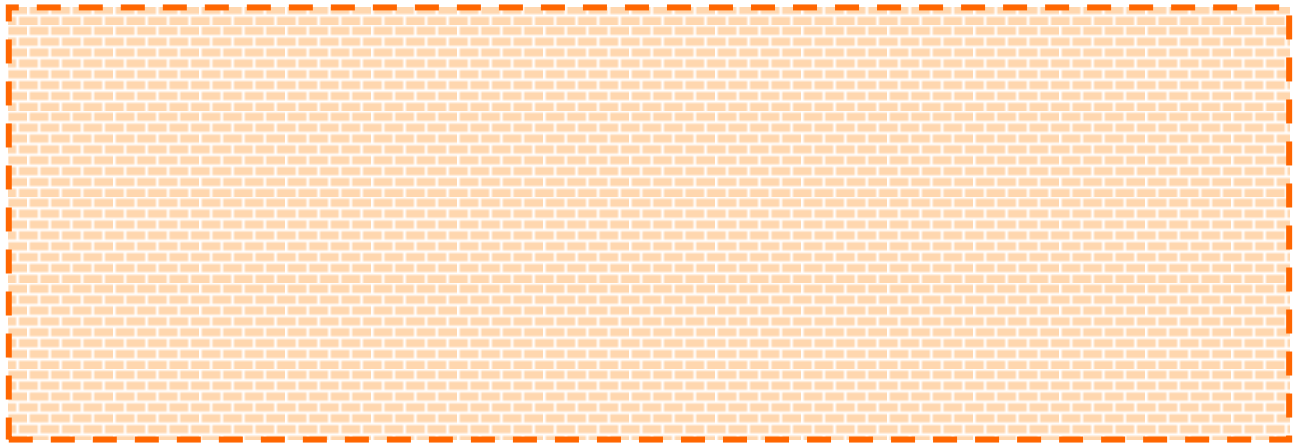
Αστραδενή

- 1 Μοιάζει το σχολείο σας με το σχολείο της Αστραδενής στη Σύμη;
- Σημειώστε στα τουβλάκια όσες πληροφορίες υπάρχουν στο κείμενο και περιγράψουν το σχολείο της Αστραδενής.

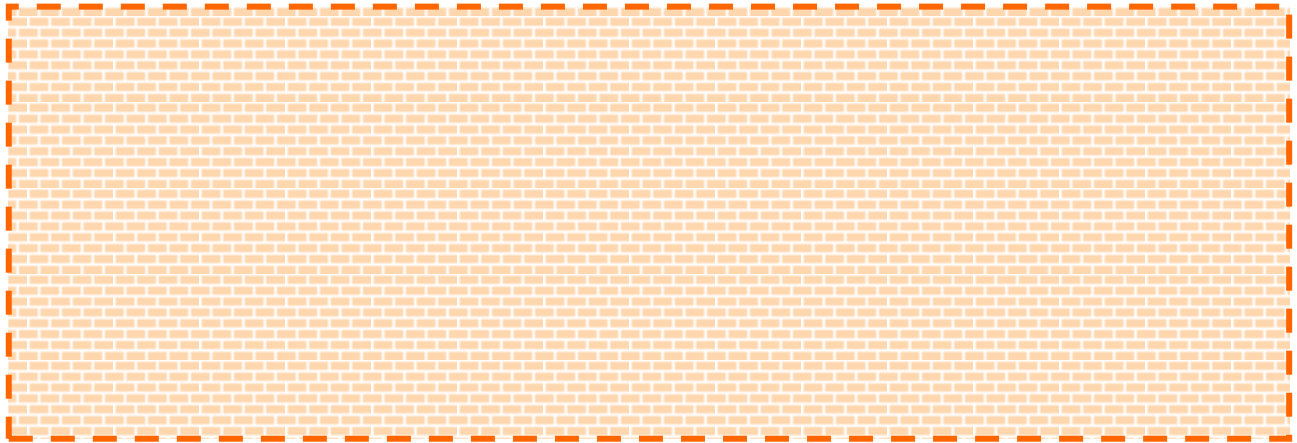
Πού βρίσκεται;

Πώς είναι εξωτερικά; Είναι παλιό ή καινούριο;

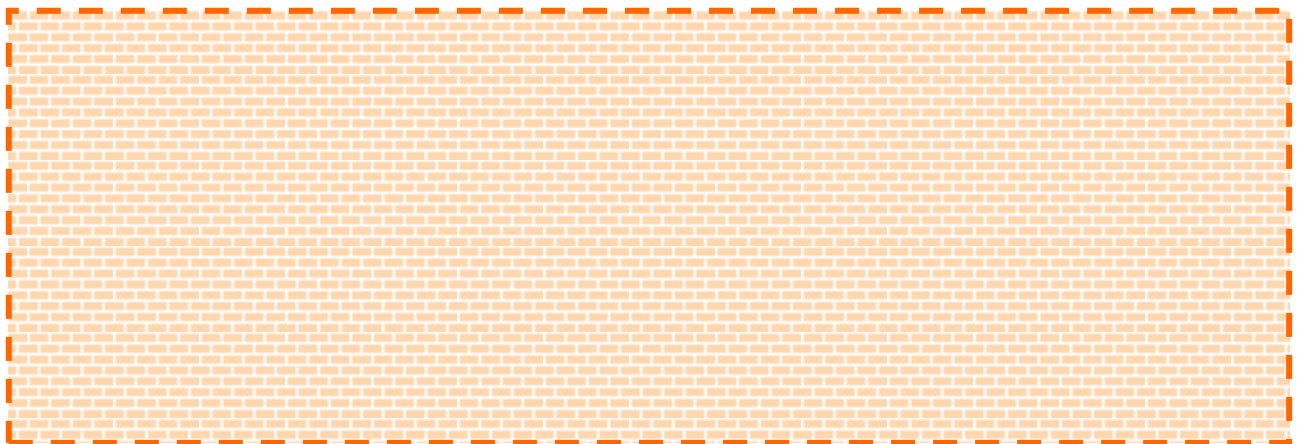
Ποιο είναι το πιο εντυπωσιακό στοιχείο της εμφάνισης του;

**Με τι υλικά είναι
κατασκευασμένο;**

**Πώς είναι ο εξωτερικός χώρος
του σχολείου;**

► Περιγράψτε τώρα το δικό σας σχολείο στο τετράδιο σας, με τη βοήθεια των παρακάτω ερωτήσεων:

- ◆ Ποιο είναι το όνομα του; Πού βρίσκεται; Πότε χτίστηκε; Ποια είναι η ιστορία του;
- ◆ Πώς είναι απ' έξω και πώς είναι από μέσα (από τι υλικά είναι κατασκευασμένο, είναι παλιό ή καινούριο, ποιο είναι το πιο εντυπωσιακό στοιχείο της εξωτερικής του εμφάνισης, πόσοι και ποιοι είναι οι εσωτερικοί του χώροι);
- ◆ Πώς νιώθετε όταν βρίσκεστε στο σχολείο σας και ποιες αναμνήσεις σας συνδέουν με αυτό;

Για να κάνετε την περιγραφή σας πιο ζωντανή, χρησιμοποιήστε ρήματα σε χρόνο ενεστώτα και όσο περισσότερα επίθετα μπορείτε!

2 Η Ασραδενή, πριν μετακομίσει στην Αθήνα, έμενε στη Σύμη. Η Σύμη είναι ένα νησί που βρίσκεται στα Δωδεκάνησα, στο Αιγαίο Πέλαγος. Μια ματιά στο χάρτη της Ελλάδας θα σας βοηθήσει να το βρείτε. Συζητήστε στην τάξη με ποιους διαφορετικούς τρόπους μπορείτε να πάτε εκεί από την περιοχή σας.

3 Αντιστοιχίστε τα επίθετα της Α' στήλης του παρακάτω πίνακα, αφού τα βάλετε στο σωστό γένος,

αριθμό και πτώση, με τα ουσιαστικά της Β΄ στήλης.

Τα ζευγάρια που θα σχηματίσετε θα σας βοηθήσουν να περιγράψετε το προαύλιο ενός σχολείου σε λίγες γραμμές.

A΄	B΄
σιδερένιος	παρτέρια
πολύς	πλάτανος
πανύψηλος	αυλόπορτα
μεγάλος	βρύσες
πολύχρωμος	υπόστεγο
ξύλινος	κάδοι

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4 Τι είναι η χρωματισμένη λέξη στα παρακάτω ζευγάρια προτάσεων; Υποκείμενο ή Αντικείμενο; Σημειώστε Υ για το υποκείμενο και Α για το αντικείμενο στο αντίστοιχο κουτάκι.

Μυρτώ	Η Μυρτώ κοιτάζει τον αστερία.	
	Ο Φώτης φώναξε τη Μυρτώ.	
γιορτή	Οι γονείς παρακολούθησαν με συγκίνηση τη γιορτή του σχολείου.	
	Η γιορτή του σχολείου είχε μεγάλη επιτυχία.	
Φώτης	Τα ωραιότερα κοχύλια τα μάζεψε ο Φώτης.	
	Όλοι θαύμασαν το Φώτη για τη συλλογή του.	

γατάκι	Η Σοφία τάισε το πεινασμένο γατάκι με ένα ψάρι.	
	Όλο το ψάρι το έφαγε το πεινασμένο γατάκι.	

5 Γνωρίζετε ποια δικαιολογητικά είναι απαραίτητα για τη μετεγγραφή ενός μαθητή σε ένα άλλο σχολείο; Αν η Αστραδενή άλλαζε σήμερα σχολείο, οι γονείς της θα έπρεπε να συμπληρώσουν την παρακάτω αίτηση.

ΑΙΤΗΣΗ

Του
Νικολάου
Χατζηπέτρου

Κατοίκου:

Αθηνών

Οδός:

Μύλων

αριθμ.: 15

Θέμα:

Μετεγγραφή

Ημερομηνία

10-9-1977

ΠΡΟΣ

Τον κ. Διευθυντή του
..... Δημοτικού Σχο-
λείου Σύμης

Παρακαλώ να επιτρέ-
ψετε τη μεταγγραφή

Της Χατζηπέτρου

Αστραδενής

μαθήτριας της

Τετάρτης (Δ') τάξης

του Σχολείου σας στο

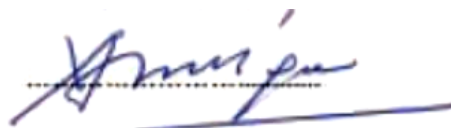
26ο Δημοτικό Σχολείο

Αθηνών επειδή

αλλάξαμε τόπο

κατοικίας

Ο ΑΙΤΩΝ

Αν εσείς αλλάζατε σχολείο, οι γονείς σας θα έπρεπε να συμπληρώσουν τη δική σας αίτηση μετεγγραφής. Βοηθήστε τους να τη συμπληρώσουν.

Ποιος κάνει την αίτηση

ΑΙΤΗΣΗ

Τ .....

Κατοίκου .....

οδός .....

αριθμ. .....

Θέμα: Μετεγγραφή

Ημερομηνία .....

Σε ποιον απευθύνεται

ΠΡΟΣ

Τ ... κ. Διευθυντ... του .....
Δημοτικού Σχολείου .....

Παρακαλώ να επιτρέψετε **Τι ζητάει**
τη μεταγγραφή

Τ ...
μαθητ... της τάξης του Σχολείου
σας, στο .....

.....
επειδή .....

... ΑΙΤ...

.....

Ποιος υπογράφει

Το εργαστήρι της Γλώσσας

1

► Η λέξη που απαντά στην ερώτηση «τι, ποιον; ποια; ποιο; ποιους; ποιες; ποια;» και είναι σε πτώση αιτιατική είναι το ..... του ρήματος της πρότασης.

► Η λέξη που απαντά στην ερώτηση «ποιος; ποια; ποιο; ποιοι; ποιες; ποια;» και είναι σε πτώση ονομαστική είναι το ..... του ρήματος της πρότασης.

Κυκλώστε το υποκείμενο και υπογραμμίστε το αντικείμενο του ρήματος στις παρακάτω προτάσεις:

✿ Ο πατέρας φόρεσε βιαστικά το πουκάμισό του.

✿ Όλα τα πουλιά γεννούν αυγά.

- ✿ Η Ισμήνη και ο Νίκος ποτίζουν τις γλάστρες.
- ✿ Τις τριανταφυλλιές μας τις ποτίζει η γιαγιά κάθε πρωί.
- ✿ Ο ηλεκτρολόγος έφτιαξε τη βλάβη της παγωτομηχανής.

2 Θυμάμαι τους χρόνους του ρήματος.

- ▶ Ένα ρήμα που αναφέρεται σε κάτι που γίνεται στο παρόν λέμε ότι βρίσκεται σε χρόνο .....
- ▶ Ένα ρήμα που αναφέρεται σε κάτι που γινόταν στο παρελθόν και είχε κάποια διάρκεια λέμε ότι βρίσκεται σε χρόνο .....
- ▶ Ένα ρήμα που αναφέρεται σε κάτι που θα γίνει στο μέλλον και θα έχει κάποια διάρκεια λέμε ότι βρίσκεται σε χρόνο .....

♦ Συμπληρώστε τα κενά στις προτάσεις βάζοντας τα ρήματα που είναι στην παρένθεση στον ενεστῶτα.

✿ Ο Φώτης, η Μυρτώ και ο Πέτρος ..... (κάνω) διακοπές στο ίδιο νησί.

✿ Ο Πέτρος κάθε πρωί ..... (πηγαίνω) στην άκρη του λιμανιού και ..... (ψαρεύω).

✿ Η Μυρτώ και ο Φώτης ..... (αγναντεύω) τις βάρκες που ..... (μπαίνω) και ..... (βγαίνω) από το λιμάνι.

♦ Ξαναγράψτε το παραπάνω κείμενο βάζοντας τα ρήματα στον παρατατικό, στο κατάλληλο πρόσωπο και στον κατάλληλο αριθμό.

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

♦ Ξαναγράψτε το κείμενο βάζοντας
τα ρήματα στον εξακολουθητικό
μέλλοντα.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3

Συμπληρώστε τα γράμματα που λείπουν στις λέξεις του κειμένου:

Οι φετ__νές διακοπές μας στο ν__σί άρχισαν με μια περιπέτεια.

Δ__στυχώς χάσαμε το πρώτο πλοίο και έπρεπε να περιμένουμε πολλές ώρες για το επόμενο. Όταν φτάσαμε αργά το βράδυ στο φωτ__νό δ__ώροφο ξενοδοχείο, πληροφορηθήκαμε ότι υπήρχε μόνο ένα φτ__νό δ__κλινο δωμάτιο αντί για δύο που είχαμε κλείσει. Η υπεύθ__νη υπάλληλος του ξενοδοχείου μας είπε ότι δεν έλαβε ποτέ το __λεκτρονικό μας μ__νυμα. Μας έδειξε όμως μια __θουσα στο ισόγ__ο που θα τη χρησ__μοποιούσαμε σαν υπνοδωμάτιο. Την επόμενη μέρα το φως του ολόχρυσου ήλιου και η καταγάλανη

θάλασσα μας έκαναν να τα ξεχάσουμε όλα. Η Αριθμ__τ__κή και η Ανάγν__ση έπρεπε να περιμένουν μέχρι το Σεπτέμβρη.

4 Γράψτε τα χρωματισμένα επίθετα της άσκησης 3 στα τρία τους γένη, στον αριθμό και στην πτώση που βρίσκονται.

Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο

2 Ενότητα

Πρώτα το νερό.... τι τρέχει

Το νερό συστήνεται

1 Το νερό μας συστήθηκε και εμείς το γνωρίσαμε. Θέλετε να παίξετε το παιχνίδι γνωριμίας αλλά στη θέση του νερού να βάλετε το... δάσος; Ξαναγράψτε τη δεύτερη παράγραφο του κειμένου κάνοντας όσες αλλαγές είναι απαραίτητες.

Είμαι το καταπράσινο δάσος που σας δροσίζει.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
....., είμαι το ΔΑΣΟΣ!

2

Σημειώστε (Υ) για το υποκείμενο, (Ρ) για το ρήμα, (Α) για το αντικείμενο και (Κ) για το κατηγορούμενο στις παρακάτω προτάσεις:

1. Ο ωκεανός είναι απέραντος.
          ↓   ↓   ↓
          ( )   ( )   ( )

2. Το νερό δροσίζει

  τους ανθρώπους.
( ) ( ) ( )

3. Οι σταγόνες έγιναν ένα κάτασπρο
σύννεφο.

( ) ( ) ( )

4. Ο δρόμος ήταν βρεγμένος.

( ) ( ) ( )

5. Το ποτάμι δε φαίνεται ορμητικό.

( ) ( ) ( )

6. Ένα χιονάνθρωπο έφτιαξαν τα
παιδιά.

( ) ( ) ( )

3 Δέκα λέξεις από τις προτάσεις «κρύφτηκαν» στο κρυπτόλεξο. Βρείτε τις κρυμμένες λέξεις, που σχηματίζονται είτε οριζόντια είτε κάθετα. Συμπληρώστε τα κενά με τις λέξεις που βρήκατε, αφού τις βάλετε στο σωστό αριθμό και στη σωστή πτώση.

- 1.** Ο Ειρηνικός και ο Ατλαντικός είναι οι δύο μεγαλύτεροι ..... της γης.
- 2.** Στην εποχή των ..... μεγάλες εκτάσεις της γης καλύπτονταν από πάγο.
- 3.** Οι ..... του Αχελώου είναι στην Πίνδο.
- 4.** Οι σταγόνες της ..... χτυπούσαν στο τζάμι.
- 5.** Οι παραλιακές πόλεις έχουν πολλή **υγρασία**.

6. Οι ..... των αυτοκινήτων
μολύνουν συνεχώς την .....

7. Το ..... κατάρσρεψε τη
φετινή σοδειά.

8. Τον προηγούμενο χειμώνα
αποκλειστήκαμε δυο φορές από τα
.....

9. Η Δυτική Ελλάδα έχει πολλά
.....

10. Τα βατράχια προτιμούν τα
ήρεμα νερά των .....

Ω	Δ	Α	Χ	Ι	Ο	Ν	Ι	Γ	Ο	Ν	Ε	Π
Π	Ο	Τ	Α	Μ	Ι	Ο	Λ	Ζ	Ρ	Ε	Μ	Ε
Η	Ε	Ε	Λ	Η	Μ	Α	Α	Ε	Κ	Λ	Ι	Ξ
Γ	Ζ	Τ	Α	Τ	Μ	Ο	Σ	Φ	Α	Ι	Ρ	Α
Η	Θ	Ι	Ζ	Ν	Α	Τ	Ε	Ρ	Ζ	Μ	Ο	Τ
Χ	Α	Ρ	Ι	Μ	Ο	Υ	Ζ	Α	Μ	Ν	Σ	Μ
Ρ	Π	Ω	Κ	Ε	Α	Ν	Ο	Σ	Ο	Η	Υ	Ι
Υ	Γ	Ρ	Α	Σ	Ι	Α	Ε	Ψ	Α	Ν	Ι	Σ
Ν	Α	Ε	Ζ	Β	Χ	Σ	Υ	Β	Ρ	Ο	Χ	Η
Υ	Τ	Ο	Π	Α	Γ	Ε	Τ	Ω	Ν	Ε	Σ	Δ

Το ποτάμι τρέχει να συναντήσει τη θάλασσα

1

Το ποτάμι χαρίζει ζωή και ομορφιά στα μέρη από τα οποία περνά. Η τάξη σας θα ήθελε πολύ να επισκεφτεί ένα μέρος όπου το νερό δίνει ξεχωριστή ομορφιά στο τοπίο (όπου δηλαδή υπάρχει θάλασσα, ένα ποτάμι, μια λίμνη, ένας καταρράκτης, μια βρύση).

Περιγράψτε ένα τέτοιο μέρος που έχετε γνωρίσει και που θα προτείνατε στους συμμαθητές σας να επισκεφτούν.

Η πολυταξιδεμένη Ραλλού θα σας βοηθήσει, με τις ερωτήσεις της, στην περιγραφή σας.

**1. Ποιο είναι αυτό το όνομά του;
Πού βρίσκεται αυτό το μέρος;**

2. Τι ξέρετε για την ιστορία του;

3. Πώς και πότε το επισκεφτήκατε;

**4. Τα είναι αυτό που εντυπωσιάζει
με την πρώτη ματιά τον επισκέπτη;**

**5. Περιγράψτε το τοπίο με
λεπτομέρεια:**

- τη ζωή μέσα σε αυτό το χώρο (ζώα, φυτά),
- τις αλλαγές που συμβαίνουν με τις εποχές ή με την ώρα.

**6. Γράψτε για κάτι που σας έκανε
εντύπωση.**

**7. Γράψτε για τα συναισθήματα και
για τις σκέψεις σας γι' αυτόν τον
τόπο.**

Όταν περιγράφουμε κάτι, χρησιμοποιούμε συνήθως ρήματα σε χρόνο ενεστώτα. Χρησιμοποιούμε επίσης λέξεις και εκφράσεις που φανερώνουν τόπο (π.χ. πάνω, στο χωριό, στο δάσος, απέναντι από, από ψηλά, κοντά στη λίμνη, γύρω-γύρω κτλ.)

Αξιολογώ το γραπτό μου

- 1. Έγραψα γι' αυτό που εντυπωσιάζει με την πρώτη ματιά τον επισκέπτη;**
- 2. Περιέγραψα με λεπτομέρειες το τοπίο;**
- 3. Χρησιμοποίησα επίθετα στην περιγραφή μου;**
- 4. Χρησιμοποίησα λέξεις και εκφράσεις που φανερώνουν τόπο;**
- 5. Έκανα παραγράφους;**

6. Έψαξα στο λεξικό μου για την ορθογραφία δύσκολων λέξεων;
7. Μήπως έγραψα πολλές φορές τις ίδιες λέξεις, όπως: «ύστερα», «και» κτλ.;

2 Διαβάστε τις παρακάτω εκφράσεις με τη λέξη «νερό» και συζητήστε τη σημασία τους.

Πνίγεται σε μια κουταλιά νερό.

Κάνω μια τρύπα στο νερό.

Μπήκε το νερό στο αυλάκι!

► Βρείτε και γράψτε κι άλλες τέτοιες εκφράσεις με το νερό.

.....
.....
.....
.....
.....

3 Θυμηθείτε το ρήμα *κυλάω/ώ* και συμπληρώστε τις προτάσεις με τα ρήματα των παρενθέσεων στον κατάλληλο χρόνο:

✿ Η γιαγιά μου για να διαβάσει το λογαριασμό του νερού ..... (φοράω/ώ) τα γυαλιά της.

✿ Χθες το μεσημέρι ο υπουργός ..... (μιλάω/ώ) για δυο ώρες στους δημοσιογράφους για το καινούριο φράγμα.

✿ Επειδή γίνονταν έργα στη γέφυρα, οι τροχονόμοι ..... (σταματάω/ώ) την κυκλοφορία των αυτοκινήτων κάθε δύο ώρες.

✿ Όταν ..... (γυρνάω/ώ) από την εκδρομή στη λίμνη Πλαστήρα, ... (τραγουδάω/ώ) τα αγαπημένα μας τραγούδια.

✿ Τα περισσότερα παιδιά ..... (αγαπάω/ώ) το κολύμπι.

✿ Πόση ώρα ..... (περπατάω/ώ) για να φτάσετε από το σπίτι σας στη θάλασσα;

3 Προσπαθήστε να φτιάξετε παρομοιώσεις με κάθε ένα από τα ζευγάρια των προτάσεων:

 Το σύκο είναι γλυκό. Το μέλι είναι γλυκό.

.....

 Το πρόσωπο του είναι κόκκινο. Η παπαρούνα είναι κόκκινη.

.....

.....

 Περπατούσε αργά. Η χελώνα περπατά αργά.

.....

 Έτρεμε από το φόβο του. Το φύλλο τρέμει.

.....

.....

 Τα μαλλιά του παππού είναι άσπρα. Το βαμβάκι είναι άσπρο.

.....

.....

Το νερό στη θρησκεία, στους μύθους και τις παραδόσεις

1 Η μικρή Παντελίνα, μαθήτρια της Στ΄ τάξης, περιγράφει στους συμμαθητές της το έθιμο της Μπαρμπαρούσας μέσα από τη συνέντευξη που πήρε από τον κύριο Λάμπρο.

«Το έθιμο της Μπαρμπαρούσας»

- **κ. Λάμπρο, από ποιο χωριό είστε;**
- **Από το Πέτα της Άρτας.**
- **Μπορείτε να μας μιλήσετε για ένα έθιμο της περιοχής σας;**

- Ναι, τη «Μπαρμπαρούσα». Τους καλοκαιρινούς μήνες που δεν έβρεχε και η ξηρασία κρατούσε μέχρι το Νοέμβριο κινδύνευαν να καταστραφούν οι σοδειές και τα δέντρα. Γι' αυτό οι άνθρωποι σκαρφίζονταν αυτό το αστείο έθιμο για να συγκινήσουν το Θεό να στείλει μια βροχή.

- *κ. Λάμπρο, μπορείτε να μας το περιγράψετε, σας παρακαλούμε;*

- Βεβαίως. Ένας άνθρωπος ντυνόταν με πρασινάδες από ψάθες, φτέρες, μυρτιές και ό,τι άλλο διαθέτει η φύση. Μετά τον έδεναν με ένα σχοινί και τον γύριζαν στις γειτονιές του χωριού. Οι χωριανοί τον ακολουθούσαν με κανάτια νερό, τα οποία κατά διαστήματα τα άδειαζαν επάνω του. Το ίδιο έκαναν και οι νοικοκυρές, όταν περνούσε

έξω από τα σπίτια τους. Το νερό που έριχναν πάνω στις φτέρες της «Μπαρμπαρούσας» (έτσι ονόμαζαν τον μασκαρεμένο άνθρωπο) συμβόλιζε το νερό της βροχής που θα έπεφτε για να ποτίσει τα δέντρα και τις καλλιέργειες των κατοίκων. Μερικοί γελούσαν μ' αυτό το θέαμα, αλλά «αυτός» πίστευε πως έκανε έργο σωτήριο. Καθώς γύριζαν τα στενά δρομάκια του χωριού, τραγουδούσαν κι ένα ποιηματάκι.

- Το θυμόσαστε, κ. Λάμπρο, αυτό το ποιηματάκι;

- Ναι, φυσικά και το θυμάμαι:

*«Μπαρμπαρούσα περπατεί
το Θεό παρακαλεί
για να ρίξει μια βροχή
μια βροχή καλή καλή
για να γίνουνε τα στάρια
να γεννήσουνε τ' αμπάρια».*

Ακόμη, ξέχασα να σας πω ότι μερικοί, αντί για νερό, πετούσαν χρήματα και η «Μπαρμπαρούσα» πήδαγε ψηλά σαν αρκούδα και τα 'πιανε.

- Σας ευχαριστούμε για τη συνέντευξη που μας δώσατε.

Παντελίνα Γεωργή, Με ένα ποντίκι στη χώρα των εθίμων, εκδ. Σύγχρονη Εκπαίδευση, Αθήνα, 2002

► Το έθιμο της «Μπαρμπαρούσας» γινόταν στο Πέτα της Άρτας. Γνωρίζετε κάποιο έθιμο της περιοχής σας που γινόταν ή γίνεται ακόμα και έχει σχέση με το νερό;

► Ζητήστε και εσείς από έναν ηλικιωμένο να σας διηγηθεί κάποιο έθιμο ή κάποια παράδοση του τόπου σας.

► Ηχογραφήστε τη συνέντευξη και ακούστε την στην τάξη.

► Μετά γράψτε την σ' ένα φύλλο χαρτιού και φτιάξτε μια λαογραφική σελίδα για την εφημερίδα του σχολείου σας. Δουλέψτε σε ομάδες.

2 • Διαβάστε με προσοχή τις παρακάτω προτάσεις:

✿ «Οι Νύμφες, **θεότητες των γλυκών νερών**, ήταν κόρες του Δία».

✿ «Το νερό που έριχναν πάνω στις φτέρες της «Μπαρμπαρούσας» (**έτσι ονόμαζαν το μασκαρεμένο άνθρωπο**) συμβόλιζε το νερό της βροχής...».

✿ «Μετά από αυτό που έγινε στο διάλειμμα - την είσοδο των δύο σκύλων στο προαύλιο - αποφασίσαμε να κλειδώνουμε την εξώπορτα».

- Διαβάστε τες πάλι χωρίς τις λέξεις που είναι χρωματισμένες.
Τι παρατηρείτε;

Πολλές φορές όταν θέλουμε να σχολιάσουμε, να εξηγήσουμε και να συμπληρώσουμε αυτό που λέμε τότε χρησιμοποιούμε την παρένθεση, το κόμμα ή τη διπλή παύλα.

- Βάλτε τα κόμματα, την παρένθεση ή τη διπλή παύλα στο κατάλληλο σημείο της πρότασης.

- ✿ Ήρθε μαζί μας και ο Κώστας ο ξάδερφος της Μαρίας. (κόμμα)

- ✿ Οι αρχαίοι λαοί Έλληνες, Ρωμαίοι, Αιγύπτιοι λάτρευαν πολλούς θεούς. (παρένθεση)

- ✿ Η Πηνελόπη η αγαπημένη μου θεία μου έφερε ένα βιβλίο για το νερό. (κόμματα)

- ✿ Πήραμε μαζί μας στην εκδρομή παρόλο που δε συμφώνησαν όλοι και το σκύλο μας τον Αζόρ. (διπλή παύλα)

- ✿ Ο κύριος Νίκος ο μανάβης έτρεξε πρώτος να σβήσει τη φωτιά. (κόμματα)

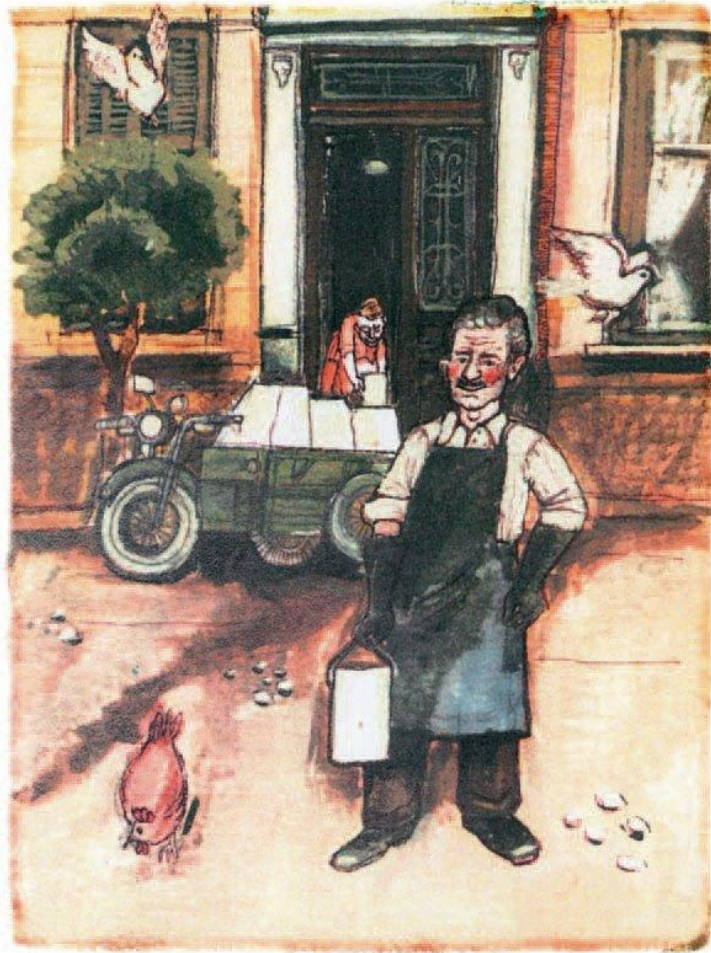
Ο Νερουλάς

1 Σήμερα δεν υπάρχει το επάγγελμα του νερουλά. Ένα άλλο επάγγελμα που είχε σχέση με το νερό και τώρα έχει χαθεί είναι αυτό του παγοπώλη.

- Διαβάστε το ποίημα «Ο παγοπώλης» και συζητήστε στην τάξη για το επάγγελμα του.

Ο ΠΑΓΟΠΩΛΗΣ

Επερνούσαν παγοπώλες
και μοιράζανε κολώνες.
Είχαν γίνει από νερό
που το πάγωναν καιρό,
το φαΐ να διατηρεί,
να 'ναι φρέσκο το τυρί,
το νεράκι δροσερό
μια φορά κι έναν καιρό.

***Χατζηκοκολάκη Σοφία,
Επαγγέλματα παλιά που δεν
υπάρχουν πια,
εκδ. Καμπανά, Αθήνα, 2000***

- **Γράψτε στο τετράδιό σας για το επάγγελμα του παγοπώλη με τη βοήθεια της εικόνας και των παρακάτω ερωτήσεων:**

- ▶ Σε ποια εποχή υπήρχε;
- ▶ Ποιους εξυπηρετούσε;
- ▶ Ποια εργαλεία χρησιμοποιούσε;
- ▶ Υπάρχουν σήμερα παγοπώλες;
- ▶ Πού μπορεί κάποιος να δει σήμερα τα εργαλεία που χρησιμοποίησε ο παγοπώλης;

Το νερό ταξιδεύει

1

Το νερό μπορεί να είναι ένα ελεύθερο αγαθό, αφού η φύση μάς το προσφέρει δωρεάν. Όμως η αποθήκευσή του, η μεταφορά του, ο καθαρισμός του και η διανομή του έχουν μεγάλο κόστος. Γι' αυτό το λόγο το νερό έχει τιμή και πωλείται.

ΔΕΥΑΠ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ - ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΠΑΤΡΑΣ

ΑΚΤΗ ΔΥΜΑΙΩΝ 48, Δ.Μ. 0901255211
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ ΤΕΛΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ - ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗΣ
ΚΟΤΣΩΝΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ 35
Τ.Κ. 26333
ΟΝΟΜ/ΝΥΜΟ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ ΑΡΙΘΜ. ΑΠΟΔΕΙΞΗΣ
502 - 8073 / *01051752* 4864644

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ
8/6/2006 - 12/9/2006

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΔΡΟΜΕΤΡΗΤΗ Δ.Ε.Υ.Α.Π. ΣΦΡΟΣΤΑΣΙΟΥ ΤΥΠΟΛΟΓΟ ΝΕΡΟΥ ΑΠΟΧΕΤ. ΕΝΔΕΞΕΣ ΜΕΤΡΗΤΗ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ
200887 200887 N1 A1 380 420 40

ΤΕΛΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ-ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ EURO

ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΔΙΚΤΥΩΝ	3,49
ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΧΡΗΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤ.- ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΣ	10,32
ΣΤΡΟΓΓ/ΣΗ ΠΡΟΗΓ/ΝΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ	-0,23
ΣΤΡΟΓΓ/ΣΗ ΠΛΗΡΩΤΕΟΥ ΠΟΣΟΥ	0,33
15 κ.μ. * ,20 = 3,00 ευρώ	
15 κ.μ. * ,28 = 4,20 ευρώ	
10 κ.μ. * ,38 = 3,80 ευρώ	
ΑΞΙΑ ΝΕΡΟΥ	11,00
*** ΕΞ Ω Φ Λ Η Θ Η *** ΔΕΥΑΠ 105175 1/11/2006 <51> 39,00	
ΣΥΝΟΛΟ ΤΕΛΩΝ ΤΡΙΜΗΝΟΥ	24,91

ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΧΡΕΣΕΙΣ

ΕΙΔΙΚΟ ΤΕΛΟΣ Ν. 1069/80	8,80
Φ.Π.Α. ΣΥΝΤ. ΔΙΚΤΥΩΝ, ΕΙΔ. ΤΕΛΟΥΣ, ΑΠΟΧ/ΣΗΣ 19%	4,30
Φ.Π.Α. ΝΕΡΟΥ 9%	0,99
	0,00
ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΧΡΕΣΕΩΝ	14,09

ΧΡΕΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΒΛΑΒΕΣ: 2610 36006 ΠΛΗΡΩΦ: 2610 36000 ΔΩΣΤΕ ΣΩΣΤΕ ΑΙΜΑ ΖΩΕΣ ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΧΡΕΣΕΩΝ

ΗΜΕΡΟΜ. ΕΚΔΟΣΗΣ ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΤΡΗΣΗ ΔΙΕΝ ΠΡΟΣΘΕΜΑΣ ΠΛΗΡΩΜΗΣ ΠΛΗΡΩΤΕΟ

30/10/2006 1/12/2006 - 8/12/2006 14/11/2006 39,00

Αρ. Μητρώου *01051752*

ΔΕΥΑΠ

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ – ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΠΑΤΡΑΣ

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ ΤΕΛΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ – ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗΣ

**ΚΟΤΣΩΝΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ 35
Τ.Κ. 26333**

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ

8/6/2006 – 12/9/2006

ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ

40

ΛΗΞΗ ΠΡΟΘΕΣΜΙΑΣ ΠΛΗΡΩΜΗΣ

14/11/2006

ΠΛΗΡΩΤΕΟ ΠΟΣΟ

39,00

EURO

Τι μπορούμε να δούμε σε μια απόδειξη λογαριασμού ύδρευσης:

► **Γράψτε σε κάθε τετραγωνάκι στο λογαριασμό του νερού τον αριθμό που αντιστοιχεί.**

- 1. Στην ποσότητα του νερού που καταναλώθηκε σε κ.μ. (κυβικά μέτρα).**
- 2. Στα στοιχεία του καταναλωτή.**
- 3. Στο συνολικό ποσό που πρέπει να πληρωθεί.**
- 4. Στην περίοδο κατανάλωσης.**
- 5. Στη λήξη προθεσμίας πληρωμής.**

► **Αναζητήστε στον τελευταίο λογαριασμό ύδρευσης και αποχέτευσης του σπιτιού σας αυτά τα στοιχεία που υπάρχουν στο λογαριασμό του Δήμου Πατρέων και κυκλώστε τα.**

2 Στην Πάτρα, η Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης - Αποχέτευσης ονομάζεται με σύντομο τρόπο ΔΕΥΑΠ.

Αρκτικόλεξα είναι οι συντομογραφίες που σχηματίζονται από τα αρχικά γράμματα των λέξεων ή από τις αρχικές συλλαβές των λέξεων μιας φράσης. Τα αρκτικόλεξα διαβάζονται σαν μια λέξη και γράφονται πάντα με κεφαλαία γράμματα, π.χ. ΔΕΗ = Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού
ΕΛΤΑ = Ελληνικά ΤΑχυδρομεία

► Στο λογαριασμό Ύδρευσης υπάρχουν αρκτικόλεξα. Συμπληρώστε δίπλα τους ολόκληρες τις λέξεις από τις οποίες σχηματίστηκαν:

Τ Κ: .....
Φ Π Α .....

► Γράψτε τα αρκτικόλεξα των παρακάτω λέξεων:

Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων =

.....

Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών

Ελλάδος = ...

Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία =

.....

Ευρωπαϊκή Ένωση = ...

3

Καλώ όλα τα παιδιά! Επείγον!
Να έχετε το νου σας για τυχόν
διαρροές νερού στο σπίτι σας.
Ψάξτε σε όλες τις κρυψώνες: στους
τοίχους, στις βρύσες, στις
τουαλέτες... ακόμη και στην αυλή,
στο λάστιχο του ποτίσματος.

**Ξέρεις ότι μια μικρή διαρροή μπορεί να σπαταλήσει πολύ νερό;
Παράδειγμα: Μια διαρροή νερού μπορεί να γεμίσει ένα φλιτζάνι σε 10 λεπτά, μπορεί να σπαταλήσει περίπου 10.000 λίτρα νερό μέσα σε ένα χρόνο. Πόσο είναι αυτό; Φτάνει να σκεφτείς πως, για να ξοδέψεις τόσο πολύ νερό, θα έπρεπε να πίνεις 65 ποτήρια νερό την ημέρα για έναν ολόκληρο χρόνο!**

Γίνε ανιχνευτής διαρροών

Να πώς:

► Πρώτα βάλε τους γονείς σου να σε μάθουν πώς να διαβάζεις το μετρητή του νερού (ρολόι). Αν έχετε μετρητή, μάλλον θα βρίσκεται σε κάποια γωνία στο υπόγειο του σπιτιού, έξω από την εξώπορτα ή

στο πεζοδρόμιο, σκεπασμένος με ένα τσιμεντένιο ή μεταλλικό καπάκι.

► Διάλεξε κάποια στιγμή όπου όλοι θα λείπουν από το σπίτι και κανένας δε θα χρησιμοποιεί νερό, όταν ας πούμε, είναι να πάτε για ψώνια ή στο σινεμά.

► Πριν φύγετε, ρίξε μια ματιά στο μετρητή και σημείωσε κάπου την ένδειξη. Μόλις γυρίσεις στο σπίτι ξανακοίταξε το μετρητή και δες τι γράφει. Αν άλλαξαν οι αριθμοί, τότε μάλλον ανακάλυψες κάποια διαρροή νερού! Πες στους γονείς σου για την ανακάλυψή σου.

*The earthworks group,,
50 απλά πράγματα που
μπορούν να κάνουν τα
παιδιά για να σώσουν τη Γη,
εκδ. «Το ΠΟΝΤΙΚΙ», Αθήνα, 1990*

Τι άλλο μπορείς να κάνεις εσύ για να μην ξοδεύεις άσκοπα το νερό...

▶ **όταν πλένεις τα δόντια σου;**

.....
.....
.....

▶ **όταν πλένεις τα πιάτα;**

.....
.....
.....

▶ **όταν κάνεις μπάνιο;**

.....
.....
.....

▶ **όταν περισσεύει νερό στο ποτήρι
που πίνεις;**

.....
.....
.....

Το εργαστήρι της Γλώσσας

1 Συμπληρώστε τα γράμματα που λείπουν στις παρακάτω λέξεις και βάλτε τόνο όπου χρειάζεται:

__δρευση

υδραγ__γείο

εξάτμ__ση

ωκ__ανός

ωφέλ__μος

οφ__λω

βρ__ση

__δροφόρα

εμφιάλ__ση

__δραυλικός

πλημμ__ρίζω

πλ__σιμό

βάφτ__ση

υπόγ__ος

ατμόσφ__ρα

__γρασία

__δρατμοί

παγετ__νες

__φειλή

__φελώ

σωλ__νας

δίκτ__ο

__δρόγειος

κ__λάω

δοχ__ο

κολ__μπήθρα

π__γές

ρ__άκια

2 Η λέξη που δίνει μια ιδιότητα στο υποκείμενο του ρήματος της πρότασης λέγεται

.....

Σημειώστε (Υ) για το υποκείμενο, (Ρ) για το ρήμα, (Α) για το αντικείμενο και (Κ) για το κατηγορούμενο στις παρακάτω προτάσεις:

◆ Η συζήτηση ήταν ευχάριστη.

 ( )   ( )   ( )

◆ Ο Βαγγέλης χαϊδεύει το σκύλο του.

 ( )   ( )   ( )

◆ Η Αλεξάνδρα έγινε γιατρός.

 ( )   ( )   ( )

◆ Ο αρχιτέκτονας σχεδίασε το σπίτι.

 ( )   ( )   ( )

◆ Η Ισμήνη φαίνεται λυπημένη.

( ) ( ) ( )

◆ Οι εργάτες έφτιαξαν το δρόμο.

( ) ( ) ( )

3 Βάλτε Π στα τετραγωνάκια των φράσεων που έχουν παρομοίωση:

◆ Η φωνή της δασκάλας μας ήταν σαν μουσική απαλή και αρμονική.

◆ Όταν ξημέρωσε, ξεκινήσαμε για το χωριό.

◆ Να ζήσεις σαν τα ψηλά βουνά.

◆ Ήταν τόσο όμορφα τα τριαντάφυλλα λες και ήταν ψεύτικα.

◆ Λες να έχει καλό καιρό αύριο;

4 Συμπληρώστε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις βάζοντας τα ρήματα των παρενθέσεων στον Ενεστώτα, στο κατάλληλο πρόσωπο και στον κατάλληλο αριθμό.

♦ Από τη βεράντα του σπιτιού μου ..... (κοιτάω/ώ) τα παιδιά που παίζουν.

♦ Η Γεωργία ..... (χαιρετάω/ώ) τη μητέρα της που φεύγει για τη δουλειά.

♦ Η μητέρα ..... (βαστάω/ώ) το μωρό στην αγκαλιά της.

♦ Με ..... (πονάω/ώ) τόσο πολύ το δόντι μου που έχω μια βδομάδα να πάω στο σχολείο.

**Ξαναγράψτε τις προτάσεις
μεταφέροντας τα ρήματα στο ίδιο
πρόσωπο του παρατατικού. Να
κάνετε όλες τις απαραίτητες
αλλαγές στην πρόταση.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5 Γράψτε στη γενική και στην αιτιατική του πληθυντικού τα ουσιαστικά:

Ο άντρας

ΤΩΝ ..... ΤΟΥΣ .....

Ο παπάς

.....

Ο βοριάς

.....

Ο τουρίστας

.....

Ο σφουγγαράς

.....

6 Βοηθήστε τον κύριο Κώστα να δημοσιεύσει την παρακάτω αγγελία στην εφημερίδα αντικαθιστώντας τις υπογραμμισμένες λέξεις με συντομογραφίες.

**Ενοικιάζεται δωάρι 70
τετραγωνικών μέτρων, στον τρίτο
όροφο πολυκατοικίας, οδός
Χρυσανθέμων 3, 150 μέτρα από την
πλατεία Ελευθερίας. Πληροφορίες
στον κύριο Κώστα, τηλέφωνο
29130.35114, ώρες από 10 πριν το
μεσημέρι έως 1 μετά το μεσημέρι.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4

Ενότητα.

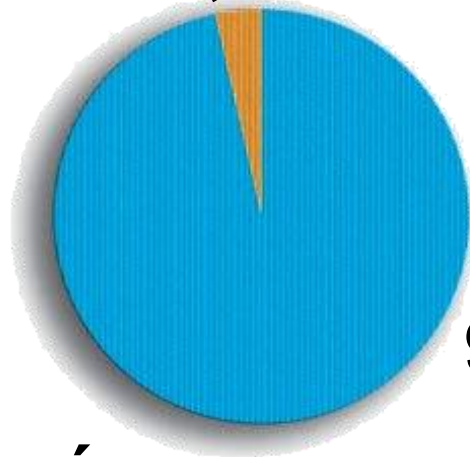
Εμένα με νοιάζει

Στάση βροχοσταλίδων

1

Νερό στη Γη

3,5%

96,5%

■ Ωκεανοί

■ Υπόλοιπο

Το νερό στο σώμα μας

Απίστευτο κι όμως αληθινό!
Το 75% του σώματός μας είναι νερό!

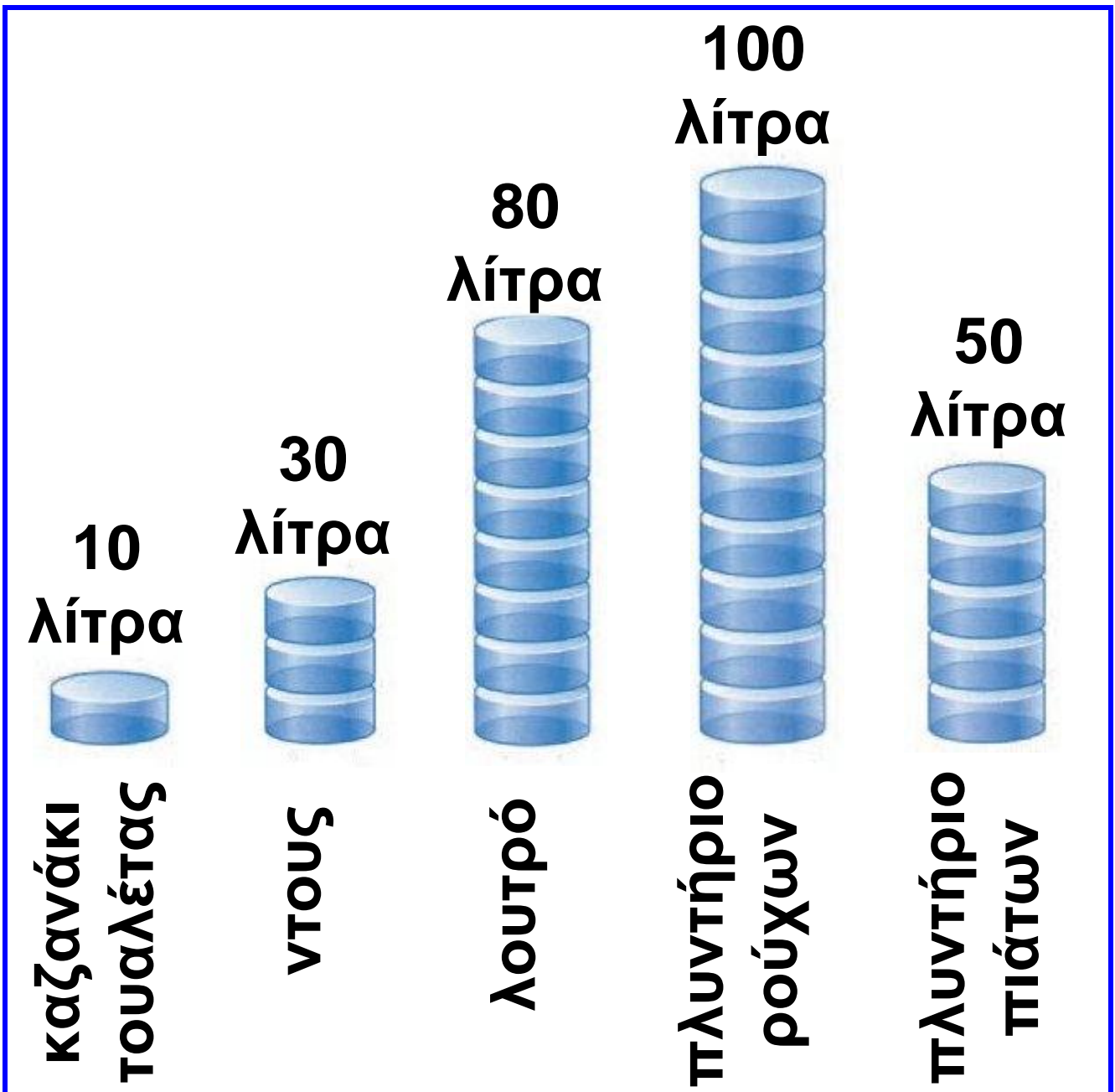
Το πιο πιθανό είναι να πεθάνει κανείς αν μείνει τρεις μέρες χωρίς νερό.

Το νερό αποτελεί το 50% των οστών μας.

Μια ζωή σαν τη δική μου, Unicef, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 2004

► Παρατήρησε τις εικόνες και συζήτησε για τη σπουδαιότητα του νερού στη ζωή μας.

► Στην Ευρώπη μια τετραμελής οικογένεια χρησιμοποιεί περίπου 3.500 λίτρα νερού την εβδομάδα. Το σχήμα δείχνει πόσο νερό ξοδεύεται στο πλύσιμο και σε άλλες δραστηριότητες.

Το νερό όμως δεν είναι άφθονο και γι' αυτό δε θα πρέπει να το σπαταλούμε.

Μπορείτε να σκεφτείτε και να γράψετε τρόπους για να περιορίσουμε τη σπατάλη του πόσιμου νερού;

**1. Είναι προτιμότερο να κάνουμε
ένα ντους από ένα λουτρό στη
μπανιέρα.**

2. .....
.....
.....

3. .....
.....
.....

4. .....
.....
.....

Δικαίωμα στο νερό

2

Τσεμπακόλι

Το Τσεμπακόλι είναι ένα ορεινό χωριό στη Νότια Ινδία που έχει μεγάλο πρόβλημα με το πόσιμο νερό όπως και άλλες περιοχές του πλανήτη μας.

Οι πηγές στο Τσεμπακόλι είναι αφύλαχτες. Αυτό σημαίνει ότι από το ίδιο μέρος που παίρνουν νερό οι άνθρωποι πηγαίνουν να πιουν και ζώα που μολύνουν το νερό προκαλώντας ασθένειες στους κατοίκους.

Πολλές ανθρωπιστικές οργανώσεις (όπως η Action Aid) συνεργάστηκαν ώστε οι ίδιοι κάτοικοι να φτιάξουν πηγάδια. Τα πηγάδια αυτά σφραγίζονται και στο πάνω μέρος τους τοποθετείται μία αντλία για να μην μπορούν να πίνουν ζώα από αυτά.

Έτσι, δε μολύνεται πια το νερό.

Θέλω πάνω από μία ώρα με τα πόδια για να φτάσω στο πηγάδι από όπου παίρνουμε νερό. Όταν το δοχείο γεμίσει είναι ήδη πολύ βαρύ για να το κουβαλήσω μέχρι το σπίτι.

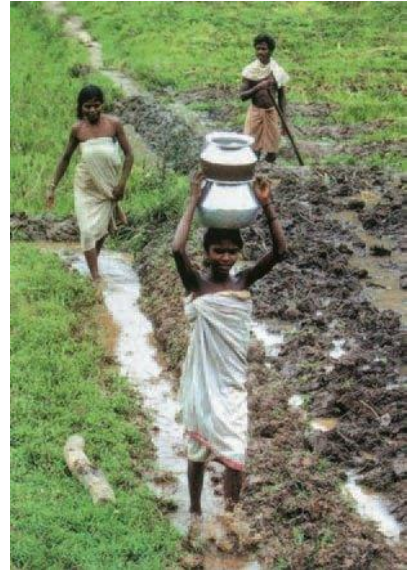

Αν είχαμε ένα πηγάδι με καθαρό νερό, δεν θα κινδυνεύαμε από ασθένειες

Η Σεντού είναι 11 χρονών. Ζει μαζί με τη μητέρα της, τον πατέρα της και τα άλλα τρία αδέρφια της. Η οικογένειά της χρειάζεται περίπου 24 λίτρα νερού τη μέρα. Το νερό το φέρνει εκείνη και η μητέρα της.

Κάθε φορά μπορούν να κουβαλήσουν μόνο 6 λίτρα.

***Εκπαιδεύοντας τους αυριανούς Έλληνες πολίτες του κόσμου.
Action Aid Ελλάς***

- ▶ **Πόσες φορές θα χρειαστεί να πάνε στην πηγή κάθε μέρα;**
- ▶ **Αν χρειάζεται τόσο χρόνο για να φέρει νερό, τι δε θα μπορεί να κάνει η Σεντού από αυτά που κάνουν τα κορίτσια της ηλικίας της;**
- ▶ **Μπορείτε να συγκρίνετε την ποσότητα νερού που ξοδεύει η οικογένεια της Σεντού με την ποσότητα του νερού που ξοδεύει μια οικογένεια στην Ευρώπη;**

3 Συμπληρώστε τα κενά των προτάσεων με τα ουσιαστικά που βρίσκονται στην κατάλληλη πτώση. Μετά βάλτε τα ουσιαστικά της παρένθεσης στον άλλο αριθμό και γράψτε τις προτάσεις κάνοντας τις κατάλληλες αλλαγές

 Ο νομάρχης κάλεσε τους ..... (δήμαρχος) της περιοχής να παραδώσουν τους ..... (κατάλογος) με τα ονόματα των ψηφοφόρων.

.....

.....

.....

.....

.....

 Η πόρτα του .....
(λαχανόκηπος) έσπασε από το
δυνατό ..... (άνεμος).

.....
.....
.....

 Ο ..... (πρόεδρος) του
εμπορικού ..... (σύλλογος)
μίλησε για το ωράριο των
καταστημάτων.

.....
.....
.....
.....

Στάση βροχοσταλίδων (συνέχεια)

1 Σε κάθε ομάδα λέξεων μία λέξη είναι γραμμένη λάθος. Βρείτε την και γράψτε την από κάτω σωστά.

A. δάκρυα, στάχια, βράδουα, δίχτυα:
.....

B. βράδου, δύχτι, στάχου, δάκρου:
.....

Γ. ακριβαίνω, μολίνω, μαθαίνω, πίνω: .....

Δ. περιβάλλον, θάλασσα, σύννεφα, μόλυνση: .....

2 Τα παιδιά της Δ΄ τάξης για να βοηθήσουν τα παιδιά να διαδώσουν παντού ότι η γη κινδυνεύει από τη μόλυνση του περιβάλλοντος ανέλαβαν να φτιάξουν μια αφίσα με τίτλο:

«Η Προστασία του περιβάλλοντος»

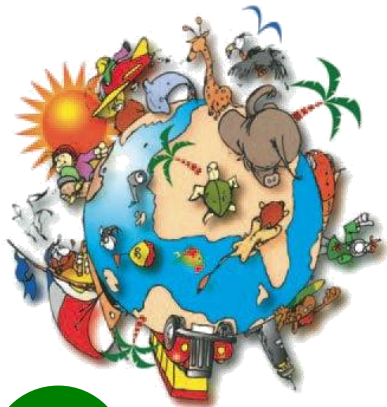
Επειδή ο τίτλος ήταν μεγάλος και δε χωρούσε στην αφίσα, τα παιδιά τον άλλαξαν και έγραψαν:

«Προστατεύω το περιβάλλον»

- ▶ Συζητήστε τι άλλαξε στον καινούριο τίτλο.
- ▶ Φτιάξτε αφίσες κάνοντας το ίδιο με τους παρακάτω πέντε τρόπους με τους οποίους προστατεύουμε το περιβάλλον.
  - ✱ Ο καθαρισμός των ακτών.
.....
  - ✱ Η χρήση ηλιακής ενέργειας
.....
  - ✱ Η ανακύκλωση του χαρτιού.
.....
  - ✱ Η κατανάλωση βιολογικών προϊόντων.
.....

* Η μείωση της ηχορύπανσης.

.....

Διαχείριση προστατευόμενων περιοχών: Οδηγός ορθής πρακτικής, εικονογρ. Gear Print, ΥΠΕΧΩΔΕ 2003

3

► Συζητήστε στην τάξη προβλήματα που πιθανόν υπάρχουν στην περιοχή σας σε σχέση με τη μόλυνση του περιβάλλοντος.

► Γράψτε επιστολή στο δήμαρχο ή σε μια περιβαλλοντική οργάνωση για το πιο σημαντικό από αυτά.

Η Ραλλού θα σας βοηθήσει να θυμηθείτε πώς γράφουμε μια επιστολή.

► Στο πάνω μέρος του χαρτιού μας γράφουμε τον τόπο όπου βρισκόμαστε όταν γράφουμε την επιστολή και στην ίδια σειρά την ημερομηνία. Αν ο παραλήπτης δε γνωρίζει τα στοιχεία μας, τα γράφουμε στο πάνω αριστερό μέρος της επιστολής.

► Αφήνουμε μια σειρά κενή και από κάτω αριστερά γράφουμε την προσφώνηση. Αν ο παραλήπτης είναι φίλος μας τότε αρχίζουμε με π.χ «Αγαπητή Άννα», «Άννα μου», ενώ αν ο παραλήπτης είναι κάποιος άγνωστος που δε γνωρίζουμε καλά «Αγαπητέ κύριε Παπαδόπουλε». Αν ο παραλήπτης είναι άγνωστος γράφουμε απλά «Κύριε / κυρία» και το όνομά του / της.

► Συνεχίζουμε την επιστολή από αριστερά προσέχοντας να αλλάζουμε παράγραφο όταν χρειάζεται.

► Κλείνουμε την επιστολή με ένα χαιρετισμό και την υπογραφή μας. Αν ο παραλήπτης είναι γνωστός μας ή φίλος μας τότε γράφουμε π.χ. «Με πολλή αγάπη», «Σε φιλώ», κ.ά., ενώ αν ο παραλήπτης είναι άγνωστος «Με εκτίμηση».

Όταν γράφουμε την επιστολή, προσέχουμε:

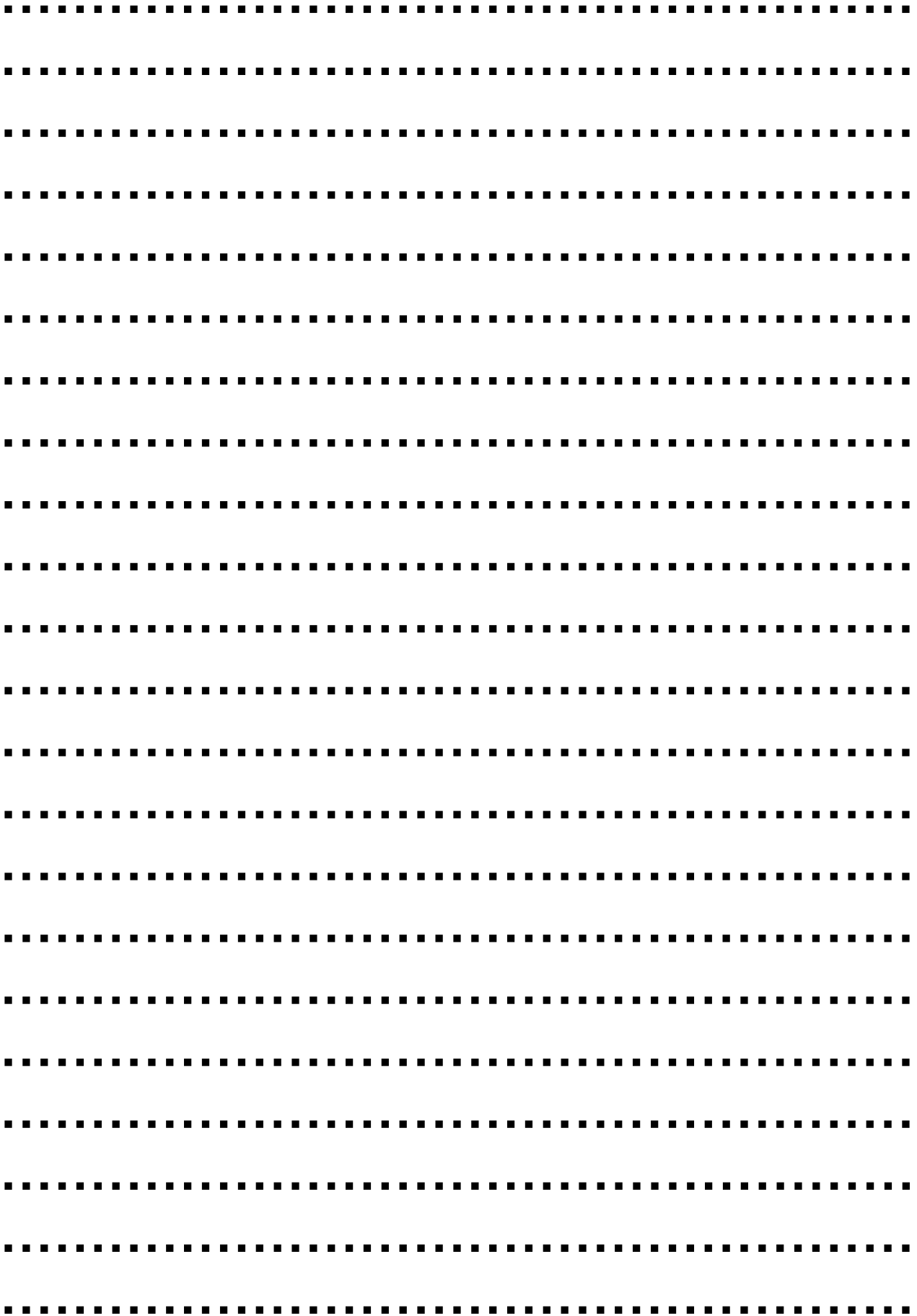
- Να δώσουμε στον παραλήπτη, με απλό και κατανοητό τρόπο όλες τις πληροφορίες που του είναι απαραίτητες για να καταλάβει το σκοπό για τον οποίο γράφουμε την επιστολή.
- Να κάνουμε ξεκάθαρες ερωτήσεις, αν ζητάμε από τον παραλήπτη κάποιες απαντήσεις.
- Να διαβάζονται τα γράμματα μας εύκολα.

..... Δημοτικό σχολείο .....
οδός .....
τηλ/φαξ .....
e-mail .....
Τόπος, Ημερομηνία .....

Προσφώνηση
Αγαπητ... κ.

περιγράψτε:

- ▶ ποιο είναι το πρόβλημα
- ▶ ποια είναι η αιτία που το δημιούργησε
- ▶ ποιες είναι η συνέπειες του προβλήματος
- ▶ τι λύσεις προτείνετε

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

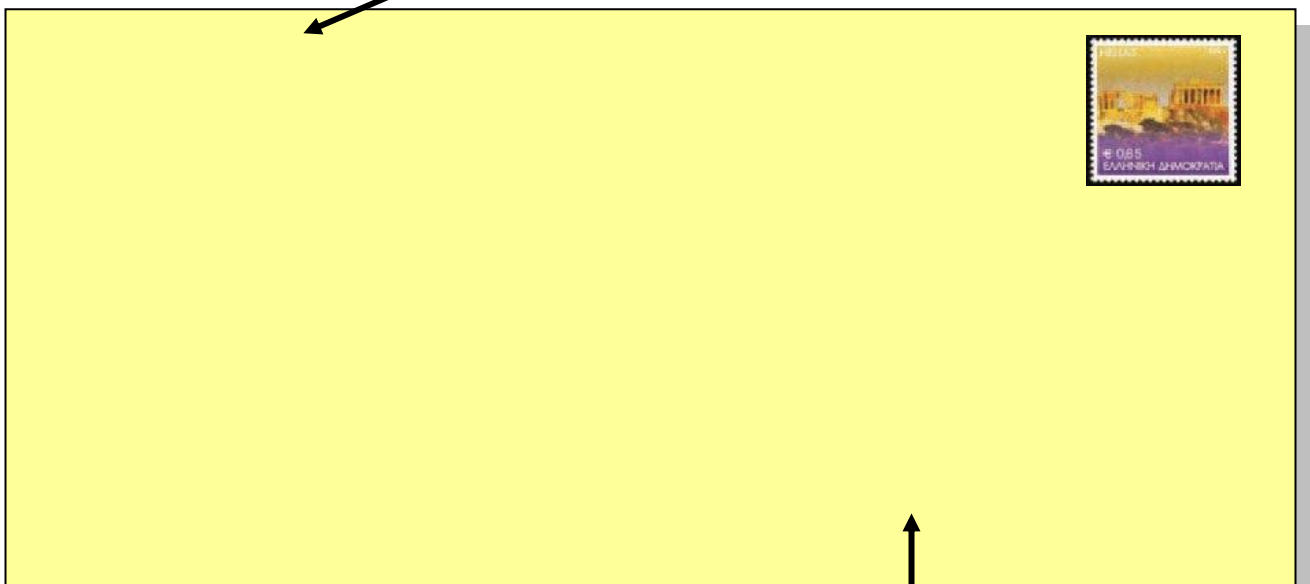
**Χαιρετισμός-
υπογραφή**
Με εκτίμηση
Οι μαθητές ...

Την επιστολή την κλείνουμε σ' ένα φάκελο. Στο μπροστινό μέρος του φακέλου και στο επάνω αριστερά γράφουμε το όνομα και τη διεύθυνση του αποστολέα (την οδό, τον αριθμό, τον ταχυδρομικό

κώδικα, την περιοχή όπου μένει και τη χώρα, αν το γράμμα στέλνεται στο εξωτερικό). Στο κάτω δεξιό μέρος του φακέλου γράφουμε το όνομα και τη διεύθυνση του παραλήπτη (την οδό, τον αριθμό, τον ταχυδρομικό κώδικα, την περιοχή όπου μένει και τη χώρα, αν ο παραλήπτης μένει στο εξωτερικό).

Βάζουμε γραμματόσημα και τη στέλνουμε με το ταχυδρομείο.

στοιχεία αποστολέα

στοιχεία παραλήπτη

Αξιολογώ το γραπτό μου

1. Έγραψα στο κατάλληλο μέρος της επιστολής τον τόπο και την ημερομηνία;
2. Πρόσεξα την προσφώνηση;
3. Έγραψα προσεχτικά, με απλό, κατανοητό και σύντομο τρόπο όσα ήθελα να πω;
4. Μήπως έγραψα πολλές φορές τα ίδια πράγματα;
5. Έκλεισα την επιστολή με ένα χαιρετισμό και την υπογραφή μου;
6. Έκανα παραγράφους;
7. Πρόσεξα την εμφάνιση του γραπτού μου;

Χρησιμοποίησέ το ξανά ... και ξανά ... και ξανά ...

1 Ξαναγράψτε τις προτάσεις αντικαθιστώντας όσα ουσιαστικά μπορείτε με τους αδύνατους τύπους της προσωπικής αντωνυμίας, όπως στο παράδειγμα:

✿ Πρέπει να ρίχνουμε τις εφημερίδες στους ειδικούς κάδους ανακύκλωσης.

Πρέπει να τις ρίχνουμε στους ειδικούς κάδους ανακύκλωσης.

✿ Ο Δήμαρχος είπε στους υπεύθυνους του Πάρκου τα νέα.

.....
.....

✿ Έδωσα το καλάθι μου στο
μανάβη για να βάλει τα λαχανικά.

.....

.....

✿ Η γιαγιά αγόρασε ένα ποδήλατο
στην Αγγελική.

.....

.....

2 Ξέρετε ότι για να διαλυθεί στο
βυθό ένα πλαστικό μπουκάλι χρειά-
ζονται 450 χρόνια, ενώ για ένα κου-
τί από αλουμίνιο, 200 – 500 χρόνια;

► Πόσες μέρες χρειάζεται ένα
πλαστικό μπουκάλι για να διαλυθεί
στο βυθό;

.....

► Αν πίνετε 4 κουτάκια πορτοκαλάδα την εβδομάδα ο καθένας σας, πόσα απορρίμματα θα κάνετε όλοι οι μαθητές της τάξης σας σε ένα μήνα;

.....

.....

Σκουπίδια στη θάλασσα

1 Η Ραλλού που νοιάζεται πολύ για την προστασία του περιβάλλοντος σας προτείνει να κάνετε το σχολείο σας «οικολογικό». Βρείτε στο διαδίκτυο την ιστοσελίδα του 2ου δημοτικού σχολείου Βροντάδου Χίου

που πήρε μέρος στο Ευρωπαϊκό πρόγραμμα «Οικολογικά σχολεία»

Ποιες πληροφορίες σας δίνει η ιστοσελίδα; Αναζητήστε την, αν θέλετε, στο διαδίκτυο με την βοήθεια του δασκάλου σας.

2ο Δημοτικό Σχολείου Βροντάδου Χίου Παναγίας - Ερειθιανής

Ευρωπαϊκό – Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα

«Οικολογικά σχολεία»

«Οικολογικά σχολεία» (Eco-Schools) είναι η ονομασία του Ευρωπαϊκού – Εκπαιδευτικού Προγράμματος για το περιβάλλον και την ανάπτυξη. Απευθύνεται στα σχολεία (στους μαθητές και στους δασκάλους τους) καθώς και στις Δημοτικές Αρχές (στους δημοτικούς συμβούλους και στο τεχνικό προσωπικό) που επιθυμούν να κάνουν κάτι για το περιβάλλον του Δήμου τους, για τις συνθήκες

της καθημερινής τους ζωής. Κι όλα αυτά χωρίς να ξεχνούν ότι δεν είναι μόνοι στη γη και ότι παντού, σε όλα τα σημεία του πλανήτη μας, η ζωή απειλείται. Στο πρόγραμμα αυτό συμμετέχουν πολλά ευρωπαϊκά σχολεία αλλά και αρκετά σχολεία απ' όλη την Ελλάδα.

Η σημαία των «ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ» κυματίζει στο σχολείο μας

Από την ανακύκλωση χαρτιού και αλουμινίου

2 Τα 2ο δημοτικό σχολείο Βροντάδου πήρε μέρος στο πρόγραμμα «οικολογικά σχολεία» με θέμα την ανακύκλωση. Η συμμετοχή στο πρόγραμμα είχε μεγάλη επιτυχία. Το σχολείο ονομάστηκε οικολογικό και επιβραβεύτηκε με την οικολογική σημαία που από το φθινόπωρο του 2000 κυματίζει μπροστά από το σχολείο.

► Θα θέλατε να πάρει μέρος το σχολείο σας στο Ευρωπαϊκό πρόγραμμα «Οικολογικά σχολεία»; Με ποιο θέμα;

► Στείλτε ένα γράμμα ή ένα ηλεκτρονικό μήνυμα στους μαθητές της Δ΄ τάξης του 2ου δημοτικού σχολείου Βροντάδου ζητώντας περισσότερες πληροφορίες για τη συμμετοχή του; Στο πρόγραμμα και

κυρίως για το πώς τα κατάφεραν να
πάρουν την οικολογική σημαία.

... Δημοτικό σχολείο .....
οδός .....
τηλ/φαξ .....
e-mail .....
τόπος, Ημερομηνία .....

Φίλοι και φίλες

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

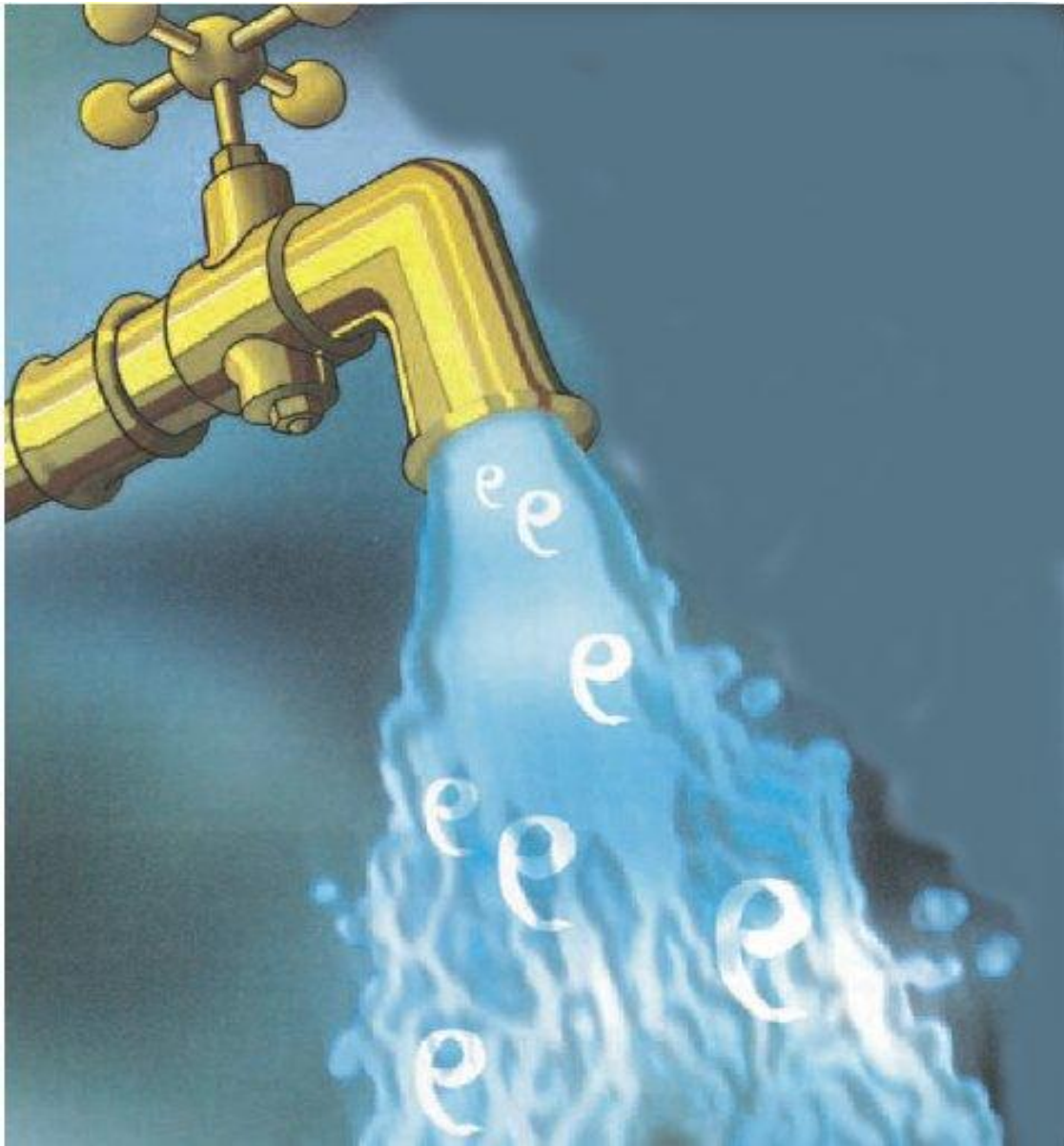
.....

.....

.....

**Σας ευχαριστούμε
Φιλικά
οι μαθητές της Δ΄ τάξης
του ..... Δημοτικού
σχολείου .....**

3 Προσπαθήστε να απαγγείλετε με τέτοιο τρόπο το ποίημα, ώστε όλοι όσοι σας ακούσουν να τρέξουν να βοηθήσουν το νερό να βρει το «ρ» του.

*παιδική εφημερίδα της
Καθημερινής, Οι Ερευνητές πάνε
παντού, 23/03/2002*

ΒΟΗΘΕΙΑ!

**Ποπό τι έχει συμβεί;
Απ' το νερό έχει φύγει το «ρ».
Φαίνεται θα 'χει εξατμιστεί.
Μ' αυτό το νεό για πες μου
τι θα μπορούσε να κάνει κανείς;
Ούτε το πλοίο πλέει εκεί μέσα,
ούτε μπορείς να πλυθείς,
ούτε ο μύλος μπορεί να γυρίσει,
ούτε τα ψάρια βρίσκουν τροφή.
Κι υπάρχει ακόμα και κάτι
σπουδαίο.**

**Αυτό το νεό μπορείς να το πεις;
Δεν είναι πόσιμο καθαρίο
κρυστάλλινο και δροσερό.
Θέλετε να σας πω τι είναι;
Είναι νερό στεγνό, στεγνό.
Φωνάξτε το δήμαρχο
τον πρόεδρο το δικαστή.
Μα τι θα κάνουμ' επιτέλους
χωρίς νερό χωρίς πηγή;**

**Να θα του δώσουμε
Το «ρ» του κι αυτό
θα τρέξει στη στιγμή!**

***Τζιάνι Ροντάρι
Το βιβλίο με τα λάθη
«Τσεκάρω»***

Το εργαστήρι της Γλώσσας

1 ▶ Μετατρέψτε τα ρήματα των παρακάτω φράσεων σε ονόματα κάνοντας όποιες αλλαγές χρειάζονται:

✿ Ο καιρός άλλαξε. ➡

.....
Η αλλαγή του καιρού.

✿ Η Εθνική μας ομάδα νίκησε. ➡

.....

✿ Ο πολεμιστής φοβήθηκε. ➡

.....

✿ το ρεύμα διακόπηκε. ➡

.....

▶ Μετατρέψτε τα ονόματα των παρακάτω φράσεων σε ρήματα κάνοντας όποιες αλλαγές χρειάζονται:

* Η μόλυνση της ατμόσφαιρας. →

Η ατμόσφαιρα μολύνεται

* Η επιστροφή των ναυτικών. →

.....

* Η γέννηση του μωρού. →

.....

* Η ταλαιπωρία των επιβατών. →

.....

2 Στο κείμενο που ακολουθεί
υπογραμμίστε το οριστικό
άρθρο και κυκλώστε τους
αδύνατους τύπους των
προσωπικών αντωνυμιών:

**«Το νέο εργοστάσιο δεν ήταν πολύ
μακριά από την πόλη. Είκοσι όλα κι
όλα λεπτά ποδαρόδρομος. Το είδαν**

ν' απλώνεται τεράστιο,
περιτριγυρισμένο με έναν ψηλό
μαντρότοιχο. Ολοκαίνουριο με τις
σύγχρονες εγκαταστάσεις του και
με δυο ψηλές καμινάδες που τις
τύλιγε ένας πυκνός μαύρος καπνός.
Δεν τους άρεσε να τον βλέπουν να
απλώνει τα σκούρα χέρια του γύρω
από τα δέντρα και τα βράχια της
περιοχής και να τα αρρωσταίνει».

*Χάρης Σακελλαρίου, Ο θυμός του
Ποσειδώνα, εκδ. Κέδρος, Αθήνα,
1991 (διασκευή)*

3 Γράψτε **οι, η, ι** στα κενά των
παρακάτω λέξεων και τονίστε
όπου χρειάζεται.

π__ημα, π__ητής, π__γαίνω,
ηθοπ__ός, προσωποπ__ηση,
π__νακας, προειδοπ__ηση,

πρόβλ__μα, χρησιμοπ__ηση,
ποδ__λατο, φαρμακοπ__ός,
επιπλοπ__είο

4 Συμπληρώστε τα κενά των προτάσεων βάζοντας τα ουσιαστικά που βρίσκονται στην παρένθεση στην κατάλληλη πτώση.

✿ Η ομιλία του .....
(δάσκαλος) διακόπηκε από το
..... (θόρυβος) των
αυτοκινήτων.

✿ Το χρώμα του .....
(μαντρότοιχος) ξεθώριασε από το
χαλάζι και τις βροχές.

✿ Τα παιδιά, απ' όλους τους
γιατρούς, φοβούνται πιο πολύ τους
..... (οδοντίατρος) και
τους ..... (παιδίατρος).

✿ Οι ..... (κάτοικος) του γειτονικού χωριού χρησιμοποιούν τα νερά των ..... (χείμαρρος) για να ποτίσουν τα χωράφια τους.

5 Συμπληρώστε τις παρακάτω προτάσεις με τα ρήματα που παράγονται από τις λέξεις που είναι μέσα στον κύκλο:

ακριβός, λύση, ήσυχος,
δουλειά, ταξίδι, αρχή

✿ Τα σχολικά είδη .....
κάθε χρόνο.

✿ Η Στέλλα και ο Χρήστος
..... πρώτοι το πρόβλημα.

✿ Το βράδυ, η πλατεία .....
από τις φωνές των παιδιών.

✿ Οι οικοδόμοι .....
πολύ σκληρά.

✿ Ο πατέρας της Βαρβάρας είναι καπετάνιος και .....συχνά σε ξένες χώρες.

✿ Τον τελευταίο καιρό ο Νίκος ..... να προσέχει την ορθογραφία του.

6 Συμπληρώστε μέσα στο κουτάκι **A** για κάθε απλή πρόταση και **Σ** για κάθε σύνθετη.

✿ Η Κέρκυρα, η Ζάκυνθος και η Λευκάδα είναι νησιά του Ιονίου πελάγους.

✿ Η Κρήτη είναι μεγάλο νησί.

✿ Ο Φίλιππος είναι ένα ψηλό και αδύνατο αγόρι.

✿ Το περασμένο Σαββατοκύριακο πήγαμε κοντινή εκδρομή.

✿ Τα κορίτσια παίζουν κρυφτό, κυνηγητό και κουτσό.

Περιεχόμενα

1 ΕΝΟΤΗΤΑ

Ένα ακόμα σκαλί..... 7

2 ΕΝΟΤΗΤΑ

Ρώτα το νερό ... τι τρέχει..... 47

4 ΕΝΟΤΗΤΑ

Εμένα με νοιάζει 84

Βάσει του ν. 3966/2011 τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δεν φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946,108, Α').

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού / ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.